

DIGITÁLIS TRANSZPARENCIA: A NYILVÁNOSság ELVÉNEK ÁTALAKULÁSA A POLGÁRI ELJÁRÁSJOGBAN

DIGITAL TRANSPARENCY: THE TRANSFORMATION OF THE PRINCIPLE OF PUBLICITY IN CIVIL PROCEDURAL LAW

Nagy Nelli*

Absztrakt

A tanulmány a polgári peres eljárások nyilvánosságának elvét vizsgálja a digitalizáció tükrében, különös tekintettel a tárgyalás online nyilvánosságának 2026. január 1-jétől hatályos magyar szabályozására. Az igazságszolgáltatás nyilvánossága hagyományosan a tárgyalótermi jelenlétén alapult, azonban a technológiai fejlődés és a COVID–19 világjárvány tapasztalatai szükségessé tették e garancia újragondolását. A tanulmány elemzi az online hallgatóság intézményének alkotmányos és eljárásjogi alapjait, bemutatja a polgári perrendtartás módosításának főbb elemeit, valamint értékeli az új modell alapjogi, adatvédelmi és gyakorlati kihívásait.

Kulcsszavak: polgári perrendtartás, nyilvános tárgyalás, online hallgatóság, digitalizáció, Emberi Jogok Európai Bírósága

Abstract

This study examines the principle of publicity in civil proceedings in the light of digitalisation, with particular regard to the Hungarian regulation of the online publicity of court hearings, which enters into force on 1 January 2026. Traditionally, the publicity of judicial proceedings has been ensured through physical presence in the courtroom; however, technological development and the experiences of the COVID-19 pandemic have made it necessary to reconsider this guarantee. The paper analyses the constitutional and procedural law foundations of the institution of the online audience, presents the main elements of the amendment to the Hungarian Code of Civil Procedure, and evaluates the fundamental rights, data protection, and practical challenges of the new model.

Keywords: Code of Civil Procedure, public hearing, online audience, digitalisation, European Court of Human Rights

1. Bevezetés

A bírósági eljárások nyilvánossága az alkotmányos igazságszolgáltatás egyik legfontosabb garanciája. Funkciója túlmutat azon, hogy a társadalom számára betekintést engedjen az ítélezés folyamatába: a nyilvánosság az eljárás tisztességének, a bírói függetlenségnek és az

---

* Nagy Nelli, ötödéves, nappali tagozatos joghallgató, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, e-mail: nagynelli0308@gmail.com; Konzulens: Prof. Dr. Wopera Zsuzsa, intézeti tanszékvezető egyetemi tanár, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Európai és Nemzetközi Jogi Intézet, Polgári Eljárásjogi és Nemzetközi Jogi Intézeti Tanszék, e-mail: zsuzsanna.wopera@im.gov.hu.

elszámoltathatóságnak is nélkülözhetetlen feltétele.² A klasszikus felfogás szerint e követelmény elsősorban a tárgyalótermi jelenlét biztosításán keresztül érvényesül. A technológiai fejlődés, valamint az igazságszolgáltatás működését érintő rendkívüli helyzetek – mindenekelőtt a COVID–19 világjárvány – azonban rávilágítottak arra, hogy a nyilvánosság hagyományos modellje korrekcióra szorul.

A digitális eszközök megjelenése a polgári eljárásban nem pusztán technikai kérdés, hanem alapjogi és dogmatikai problémákat is felvet.³ A tárgyalások távmeghallgatás útján történő megtartása, illetve az online közvetítés lehetősége szükségessé tette annak újragondolását, miként biztosítható a nyilvánosság elve úgy, hogy közben ne sérüljenek sem a felek eljárási jogai, sem a személyiségi jogok és az adatvédelem követelményei. E folyamat eredményeként a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) 2026. január 1-jétől hatályba lépett módosítása bevezette az online hallgatóság intézményét, amely új dimenzióba helyezi a nyilvános tárgyaláshoz való jog gyakorlását.⁴

A tanulmány célja annak vizsgálata, hogy a tárgyalás online nyilvánosságára vonatkozó új szabályozás mennyiben illeszkedik a magyar alkotmányos keretekhez, az európai emberi jogi standardokhoz, valamint a polgári eljárásjog alapelveihez.

2. A tárgyalás nyilvánosságának elve a magyar jogban

2.1. Az alkotmányos alapok

A tárgyalás nyilvánosságához való jog Magyarország Alaptörvényéből vezethető le, amely a tisztességes eljáráshoz való jog részeként nevesíti a nyilvános tárgyalás követelményét.⁵ E garancia nem pusztán eljárástechnikai szabály, hanem az igazságszolgáltatás demokratikus működésének egyik alappillére, amely a bírói hatalom társadalmi kontrollját biztosítja.

Az alkotmányos nyilvánosság kettős természetű: egyrészt a felek eljárási alapjoga, másrészt objektív intézményvédelmi garancia.⁶ Ez utóbbi funkciója abban ragadható meg, hogy a nyilvánosság hozzájárul a bíróságok működésébe vetett közbizalom fenntartásához, valamint a jogalkalmazás átláthatóságához és ellenőrizhetőségéhez.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetesen hangsúlyozza, hogy a nyilvános tárgyalás elve szoros összefüggésben áll a jogállamiság követelményével.⁷ A nyilvánosság biztosítása révén a bírósági eljárások nem zárt, önreferenciális rendszerekben zajlanak, hanem a társadalom számára is megismerhetővé válnak, ami önmagában fegyelmező hatással bír a jogalkalmazásra.

Azonban az alkotmányos védelem nem korlátlan. Más alapjogok – így különösen az emberi méltóság, a magánélet védelme vagy a személyes adatokhoz való jog – szükségessé tehetik a nyilvánosság korlátozását. Az ilyen korlátozások azonban kizárólag kivételesen

---

² NAVRATIL Szonja –MAJTÉNYI László –SIMON Éva –SZABÓ Máté Dániel –VISSY Beatrix: *Az igazságszolgáltatás nyilvánossága különös tekintettel a bírósági tárgyalások nyilvánosságára*. Eötvös Károly Intézet, Budapest, 2010. 8.

³ BARANYI Bertold – UDVARY Sándor: Analóg múlt, digitális jelen, virtuális jövő a polgári perben. *Jogászvilág*, 2016. szeptember. <https://jogaszvilag.hu/szakma/analog-mult-digitalis-jelen-virtualis-jovo-a-polgari-perben/> (letöltés ideje: 2025.11.30.)

⁴ 2025. évi XLIX. törvény a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény módosításáról.

⁵ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) XXVIII. cikk (1) bekezdés.

⁶ NAVRATIL et al.: i. m.

⁷ 3003/2019. (I. 7.) AB határozat.

alkalmazhatók, és minden esetben meg kell felelniük a szükségesség és arányosság alkotmányos tesztjének.⁸

Végül hangsúlyozandó, hogy az alkotmányos nyilvánosság nem statikus fogalom. Tartalma és érvényesülési módja a társadalmi és technológiai változásokkal együtt alakul, ami megteremti az alapját annak, hogy a digitális megoldások – megfelelő garanciák mellett – az alkotmányos követelményekkel összhangban jelenjenek meg az eljárásjogban.

2.2. A polgári perrendtartás szabályozása

A polgári perrendtartás a nyilvánosság elvét részletes eljárási normák formájában konkretizálja. Főszabály szerint a bíróság a polgári jogvitákat nyilvános tárgyaláson bírálja el, és döntését nyilvánosan hirdeti ki, ami közvetlen kapcsolatot teremt az alkotmányos elv és a mindennapi jogalkalmazás között.⁹

A Pp. ugyanakkor taxatív jelleggel meghatározza azokat az eseteket, amikor a nyilvánosság kizárása vagy korlátozása indokolt lehet. Ilyen esetek különösen a minősített adatok védelme, az üzleti titok megóvása, valamint a személyiségi jogok sérelmének megelőzése.¹⁰ E szabályok célja az alapjogok közötti egyensúly megteremtése.

A törvény a nyilvánosság biztosítását szorosan összekapcsolja a tárgyalás rendjének fenntartásával. A bíró rendfenntartó jogosítványai – például a rendzavaró személyek eltávolítása – azt szolgálják, hogy a nyilvánosság jelenléte ne veszélyeztesse az eljárás méltóságát és hatékonyságát.

A polgári perrendtartás szabályozása implicit módon abból indul ki, hogy a nyilvánosság fizikai jelenlét útján valósul meg.¹¹ Ez a hagyományos modell hosszú ideig nem igényelt különösebb értelmezési korrekciót, azonban a digitalizáció és az elektronikus eljárási formák térnyerése új kérdéseket vetett fel e megközelítés fenntarthatóságával kapcsolatban.

Mindezek alapján levonható a konklúzió, hogy a Pp. nyilvánosságra vonatkozó rendelkezései stabil dogmatikai alapot biztosítanak, ezzel szemben nem zárják ki a nyilvánosság új formáinak megjelenését. E nyitottság teszi lehetővé, hogy a jogalkotó a technológiai fejlődésre reagálva, az alapelvek sérelme nélkül vezessen be új intézményeket, mint amilyen a Pp. 2026. január 1-jétől hatályos módosítása.

3. Az online tárgyalás előzményei Magyarországon

A polgári eljárások digitalizációja nem a közelmúltban kezdődött. Már a 2000-es évek elejétől megfigyelhető az elektronikus kapcsolattartás fokozatos térnyerése¹², amelynek egyik fontos állomása az elektronikus iratkezelés és kézbesítés bevezetése volt. Az új polgári perrendtartás és a kapcsolódó végrehajtási rendeletek már számoltak a távmeghallgatás lehetőségével.

A digitalizáció valódi katalizátora azonban a COVID–19 járvány volt.¹³ A veszélyhelyzeti szabályozás lehetővé tette, hogy a bíróságok elektronikus hírközlő eszközök útján folytassák le a tárgyalásokat, és szükség esetén a nyilvánosságot is kizárják a járványügyi intézkedések

⁸ IV/01928/2023. AB végzés

⁹ 2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról (a továbbiakban: Pp.) 231. § (1) bekezdés.

¹⁰ Pp. 231. § (2) bekezdés.

¹¹ WOPERA Zsuzsa: Az új polgári perrendtartás elvi alapjai. *Jogtudományi Közlöny*, 2017/4. sz. 153–161. o.

¹² BARANYI – UDVARY: i. m.

¹³ GYARMATHI Judit: *Digitális korszakváltás a magyar bíróságokon*. Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, Budapest, 2025. 17.o.

betarthatósága érdekében.¹⁴ Ezek az átmeneti megoldások rávilágítottak arra, hogy a nyilvánosság hagyományos értelmezése nem minden esetben összeegyeztethető a digitális eljárási formákkal.

A veszélyhelyzeti időszak tapasztalatai azonban jelentős dogmatikai kérdéseket is felszínre hoztak. Különösen problematikussá vált a nyilvánosság és a hatékonyság közötti egyensúly megteremtése, mivel a tárgyalások technikai lebonyolítása sok esetben kizárta a laikus közönség tényleges részvételét. E körülmény felvetette annak veszélyét, hogy a nyilvános tárgyalás elve pusztán formális követelménnyé válik, amely tényleges társadalmi kontrollfunkcióját nem képes betölteni.

További tapasztalatként értékelhető, hogy a digitális megoldások alkalmazása jelentős különbségeket eredményezett az egyes bíróságok gyakorlata között. Az eltérő technikai felszereltség, az informatikai háttér és a bírói attitűdök egyenetlen jogalkalmazáshoz vezettek, ami sérthette az eljárások kiszámíthatóságát és az egyenlő fegyverek elvének érvényesülését. Mindez rámutatott arra, hogy az online eljárási formák hosszú távú bevezetése kizárólag egységes, törvényi szintű szabályozás mellett képzelhető el.

A fenti problémák összességükben indokolták a jogalkotó beavatkozását. A 2026. január 1-jétől hatályba lépett Pp. szabályozás e tapasztalatokra építve már tudatosan törekedett arra, hogy a nyilvánosság elvét a digitális környezethez igazítsa.¹⁵ Az online hallgatóság intézményének megjelenése azt jelzi, hogy a jogalkotó a nyilvánosságot nem statikus, hanem fejlődő alkotmányos garanciaként kezeli. Ez a megközelítés ugyanakkor fokozott felelősséget ró a jogalkalmazókra, akiknek minden egyes ügyben mérlegelniük kell a nyilvánosság biztosításának módját és terjedelmét.¹⁶

Összességében a tárgyalás nyilvánosságának elve a magyar jogban átalakulóban van. A klasszikus tárgyalótermi modell mellett megjelenő digitális nyilvánosság új lehetőségeket kínál, ugyanakkor új kockázatokat is hordoz.

4. A tárgyalás online nyilvánosságának új modellje

4.1. Az online hallgatóság fogalma és jogi keretei

A 2026-tól hatályos Pp. módosítás egyik legjelentősebb újítása az online hallgatóság intézményének bevezetése. Az új szabályozás szerint a bíróság biztosítja azt a technikai felületet, amelyen keresztül a regisztrált hallgatók egyirányú kép- és hangkapcsolat útján követhetik a tárgyalást.¹⁷ E megoldás dogmatikailag a nyilvános tárgyalás elvének funkcionális újraértelmezéseként fogható fel, mivel a fizikai jelenlét helyébe a digitális hozzáférés lép, miközben az eljárás lényegi elemei változatlanok maradnak.

Az online hallgatóság jogi kereteinek kialakítása során a jogalkotó hangsúlyosan törekedett arra, hogy a nyilvánosság biztosítása ne veszélyeztesse sem az eljárás rendjét, sem a felek jogait. Ennek megfelelően a részvétel feltétele a digitális azonosításon alapuló előzetes regisztráció, valamint az, hogy a hallgató nagykorú természetes személy legyen.¹⁸ A hallgatóság

---

¹⁴ 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről 23. §.

¹⁵ Pp. 69/A. alcím.

¹⁶ A Magyar Közlöny melléklete: Indokolások tára 54. szám (2025. június 20., péntek)

¹⁷ Pp. 232/A. §.

¹⁸ Pp. 232/A. §; 2023. évi CIII. törvény a digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól (Dáptv.).

létszámának korlátozása és a felvételnépszerűítés kifejezett tilalma olyan garanciális elemek, amelyek az adatvédelem és a személyiségi jogok védelmét szolgálják.¹⁹

4.2. Oktatási és kutatási célú részvétel

A szabályozás külön rendelkezéseket tartalmaz azokra az esetekre, amikor a tárgyalás online követése oktatási vagy tudományos célt szolgál. E körben a jogalkotó elsőbbségi hozzáférést biztosít az egyetemi hallgatók és az oktatók számára²⁰, ami hozzájárulhat a jogászképzés gyakorlati jellegének erősítéséhez. Az online hallgatóság e formája lehetővé teszi, hogy a hallgatók valós eljárási helyzetekben szerezzenek tapasztalatot, anélkül hogy a tárgyalás lefolytatását ténylegesen megzavarnák.

Az oktatási és kutatási célú részvétel új felelősségi kérdéseket is felvet. Különösen hangsúlyos az oktatók szerepe abban, hogy a hallgatók betartsák az eljárási és adatvédelmi szabályokat, valamint tiszteletben tartásuk a felek személyiségi jogait. E körben indokolt annak vizsgálata, hogy a jelenlegi szabályozás elegendő garanciát nyújt-e a visszaélések megelőzésére, vagy szükség lenne-e további részletszabályok megalkotására.

A szabályozás külön figyelmet fordít azokra az esetekre, amikor a tárgyalás online követése oktatási vagy tudományos célt szolgál. E körben elsőbbségi regisztrációs lehetőség illeti meg a hallgatókat és kutatókat. Ez a megoldás hozzájárul a jogászképzés gyakorlatorientált fejlesztéséhez, viszont új felelősségi kérdéseket is felvet, különösen az oktatók ellenőrzési kötelezettsége kapcsán.

5. Alapjogi és adatvédelmi dilemmák

A digitális nyilvánosság kiterjesztése szükségszerűen felerősíti a személyiségi jogok és az adatvédelem jelentőségét. Az online közvetítés sajátossága, hogy a tárgyaláson elhangzó személyes adatok, különleges adatok vagy érzékeny információk potenciálisan jóval szélesebb körhöz juthatnak el, mint a hagyományos tárgyalótermi nyilvánosság esetében. Ez különösen indokoltá teszi a célhoz kötött adatkezelés és az adattakarékosság elvének következetes érvényesítését.

Az online hallgatóság intézménye adatkezelési szempontból több, egymással összefüggő jogviszonyt hoz létre. A bíróság mint adatkezelő felelős a hozzáférést biztosító technikai rendszer működtetéséért, a regisztráció során megadott személyes adatok kezeléséért, valamint az adatbiztonsági követelmények betartásáért.²¹ A GDPR alkalmazása ebben a körben nem csupán technikai megfelelést jelent, hanem azt is megköveteli, hogy az adatkezelés jogalapja, célja és időtartama egyértelműen meghatározott és ellenőrizhető legyen.²²

Külön alapjogi dilemmát vet fel a felvételnépszerűítés tilalmának gyakorlati érvényesíthetősége. Bár a jogalkotó kifejezett tilalmat fogalmaz meg, annak tényleges

---

¹⁹ A Magyar Közlöny melléklete: Indokolások Tára 54. szám (2025. június 20.). A polgári perrendtartás 69/A. fejezetének indokolása.

²⁰ Pp. 232/B. §.

²¹ Pp. 232/D. §.

²² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) [GDPR] 5. cikk (1) bekezdés e) pont.

ellenőrzése a digitális térben korlátozott. Ez felveti a hatékony jogorvoslat kérdését is²³, hiszen egy esetleges jogsértés – például jogosulatlan felvétel vagy továbbítás – súlyos és nehezen reparálható sérelmet okozhat az érintettek számára.

Az alapjogi konfliktusok körében külön figyelmet érdemel a nyilvánosság és a felek magánszférájának ütközése. A polgári peres eljárásokban gyakran jelennek meg olyan tények és bizonyítékok, amelyek a felek családi életére, egészségi állapotára vagy gazdasági helyzetére vonatkoznak. Az online nyilvánosság e körben fokozott kockázatot jelenthet, mivel a digitális térben az információk kontrollálhatósága jelentősen csökken.

További dilemmát jelent a bíró mérlegelési jogkörének terjedelme az online nyilvánosság biztosítása során.²⁴ A bírónak egyensúlyt kell teremtenie a nyilvános tárgyaláshoz való jog és más alapjogok védelme között, miközben figyelembe kell vennie a technikai feltételeket és az eljárás hatékonyságát is. E mérlegelés egységes szempontjainak hiánya jogalkalmazási bizonytalansághoz vezethet.

Az adatvédelem mellett a kiberbiztonság kérdése is egyre hangsúlyosabbá válik. Az online közvetítést biztosító rendszerek sebezhetősége, az illetéktelen hozzáférés vagy a rendszerleállások veszélye nem csupán technikai, hanem alapjogi problémát is jelentenek, mivel veszélyeztethetik az eljárás tisztességét és a felek jogainak érvényesülését.

Végül kiemелendő, hogy az alapjogi és adatvédelmi dilemmák kezelése nem kizárólag normatív kérdés. A bírók, bírósági dolgozók és az eljárás résztvevőinek tudatossága, valamint a megfelelő intézményi iránymutatások megléte nélkül a szabályozás gyakorlati érvényesülése korlátozott maradhat.

6. Nemzetközi kitekintés

A tárgyalás online nyilvánosságának kérdése nem kizárólag a magyar jogalkotás sajátossága, hanem számos európai államban felmerült a digitalizáció és a bírósági eljárások modernizációja kapcsán. A legtöbb államban közös vonásként jelenik meg az óvatos, kísérleti jellegű megközelítés, amely a nyilvánosság elvének megőrzését elsődlegesen a hagyományos tárgyalótermi keretekhez köti, és az online hozzáférést csupán kiegészítő jelleggel alkalmazza.

Németországban a polgári eljárások során a nyilvánosság alapvetően továbbra is a fizikai jelenlétén alapul, ugyanakkor egyes tartományokban kísérleti projektek indultak a tárgyalások digitális közvetítésének vizsgálatára. Ezek a megoldások jellemzően szigorú technikai és személyiségi jogi feltételekhez kötöttek, és elsősorban oktatási vagy belső igazgatási célokat szolgálnak. A német szakirodalom hangsúlyozza, hogy az online nyilvánosság nem vezethet a nyilvános tárgyalás elvének relativizálásához.

Hollandiában és a skandináv államokban a digitális igazságszolgáltatás fejlettebb szinten áll, azonban a tárgyalások nyilvánosságának online biztosítása itt sem általános. A hangsúly inkább az elektronikus kapcsolattartáson, az írásbeli eljárások arányának növelésén és az eljárások gyorsításán van. Az online közvetítés lehetőségét ezekben az államokban is elsősorban kivételes esetekben, fokozott garanciák mellett vizsgálják.

Az európai tapasztalatok összességükben arra utalnak, hogy az online nyilvánosság intézménye még formálódóban van, és egységes modell egyelőre nem alakult ki. A tagállamok közötti különbségek részben az eltérő eljárásjogi hagyományokra, részben pedig az

²³ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (Btk.) 219. § (4) bekezdés; 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.) 2:51–53. §.

²⁴ Országos Bírói Tanács: 2025.OBT.K.XI.15/47. számú jegyzőkönyv az Országos Bírósági Hivatalban tartott ülésről (2025. november 5.).

adatvédelemhez és a személyiségi jogokhoz való eltérő viszonyulásra vezethetők vissza. E körülmények fényében a magyar szabályozás sajátossága abban ragadható meg, hogy törvényi szinten, átfogó módon kísérli meg rendezni az online nyilvánosság kérdését.

A magyar szabályozás nem elszigetelten fejlődött. Németországban és Hollandiában is megfigyelhetők olyan kísérletek, amelyek a digitális tárgyalások és az online hozzáférés kereteit vizsgálják. E példák azt mutatják, hogy a nyilvánosság online biztosítása Európa-szerte óvatos, fokozatos megközelítést igényel, és minden esetben erős garanciákra épül.

6.1. Németország

A német polgári perrendtartásba (Zivilprozessordnung, a továbbiakban: ZPO) a jogalkotó beiktatta a digitális eljárási lehetőségét a ZPO 128a.§ által²⁵, amely 2002 óta teszi lehetővé a tárgyalás kép-és hangfelvétel útján történő megtartását. Továbbá a német Alaptörvényben (Grundgesetz) is megjelenik a tárgyalás nyilvánosságának elve oly módon, hogy ennek a nyilvánosságnak a fizikailag kell megvalósulnia.

A német Igazságügyi Minisztérium előterjesztette a ZPO-E, azaz a polgári perrendtartás modernizálásáról szóló törvénymódosítási tervezetet.²⁶ E tervezet célja az volt, hogy bevezesse a tárgyalások megtartásának virtuális lehetőségét. A ZPO-E azonban továbbra is fenntartja a fizikai valóságban érvényesülő nyilvánosság elvét oly módon, hogy a bíróság épületében elhelyezett monitoron, vagy a regisztrált online hallgatóság számára biztosított streaming rendszeren keresztül írja elő a tárgyaláson való nyilvánosság részvételét.²⁷

A német ZPO-E törvénymódosítási tervezetet összevetve a magyar Pp. módosítással megállapítható, hogy a német megoldás nem a nyilvánosság újradefiniálására fókuszál, hanem a bírósági eljárásban résztvevő személyek jogállásának biztosítását és újragondolását célozza. Ezzel szemben a magyar Pp. módosítás új formával ruházza fel a nyilvánosság elvét, így a tárgyalás nyilvánosságának biztosítása már az online térben is elérhetővé válik.

A német törvénymódosítási tervezet egyik legfőbb jellemzője, hogy bár a videokonferencia alkalmazását a polgári peres eljárások általános, sőt sztenderd formájává kívánja emelni, nem törekszik a magyarhoz hasonló önálló „online hallgatóság” jogintézményének megteremtésére. A szabályozás fókuszában elsősorban a peres felek, a tanúk és a szakértők eljárásjogi pozíciója áll, a technológia pedig inkább a tárgyalás lebonyolításának korszerűsítését szolgálja, semmint a nyilvánosság fogalmának kiterjesztését.

Lényeges elvi különbség, hogy a német koncepció a nyilvánosságot továbbra is szorosan a bírósági szervezeti törvényben (Gerichtsverfassungsgesetz) rögzített hagyományos „Gerichtsöffentlichkeit” fogalmához kapcsolja.²⁸ Ez a megközelítés azt jelenti, hogy a nyilvánosság gyakorlásának elsődleges színtere továbbra is a fizikai értelemben vett bírósági épület marad. Még egy teljesen virtuális tárgyalás esetén is a nyilvánosságot úgy kell

²⁵ Zivilprozessordnung (ZPO) § 128a.

²⁶ Bundesministerium der Justiz: *Referentenentwurf – Gesetz zur Modernisierung des Zivilprozesses (ZPO-E)*. 2023.

https://www.bmjv.de/SharedDocs/Downloads/DE/Gesetzgebung/RegE/RegE_Online_Verfahren_Zivilgerichtsbarkeit.pdf?__blob=publicationFile&v=3 (letöltés ideje: 2025.12.26.)

²⁷ ZPO-E

²⁸ Gerichtsverfassungsgesetz (GVG) § 169.

biztosítani, hogy az eljárást a bíróság egy arra kijelölt helyiségében kivetítik a megjelentek számára.

Ebből fakadóan a német modell nem személyesíti meg a digitális térben jelenlévőket, azaz a nyilvánosság nem az interneten keresztül „jelentkezik be” az eljárásba. A német jogalkotó a digitalizációt e tekintetben csupán technikai közvetítő közegként kezeli, nem pedig egy új típusú nyilvánossági formaként. A rendszer nem hoz létre regisztrált online felhasználói kört, akik távolról követhetnék az eseményeket, hanem fenntartja a közvetlen jelenlét követelményét.

A fizikai jelenlét preferálása mellett szóló egyik legfontosabb érv a bíróság azonnali és hatékony kontrolljának biztosítása. A tárgyalóteremben a bíró közvetlenül képes ellenőrizni a hallgatóság személyazonosságát és magatartását, így a rendzavarás vagy a kizárási okok észlelése esetén azonnal közbe tud lépni. Ez a fajta fegyelmező erő és a tárgyalás méltóságának megőrzése sokkal nehezebben garantálható egy anonim vagy távoli elérést biztosító online rendszerben.

Végezetül a német szabályozás a személyiségi jogok és az adatvédelem szempontjából is biztonságosabbnak ítéli a hagyományos megoldást. A fizikai térben ugyanis lényegesen hatékonyabban akadályozható meg a jogosulatlan kép- és hangfelvételek készítése, valamint azok ellenőrizetlen terjesztése, ami az online térben kiemelt kockázatot jelent. Emellett ez a modell mentesíti a bíróságokat attól a jelentős adminisztratív tehertől is, amelyet a távoli résztvevők regisztrációja, digitális azonosítása és adatainak kezelése róna az igazságszolgáltatás rendszerére.

6.2. Hollandia

A tanulmány elkészítése során Hollandia vizsgálata azért vált szükségessé, mivel az Európai Unió egyik legelőrehaladottabb igazságszolgáltatási digitalizációs rendszerével rendelkezik. A holland KEI-Program (*Kwalitet en Innovatie – Minőség és innováció*) 2011-ben indult el a bírósági eljárások digitalizálásának céljából.²⁹

A KEI-Program több eleme sikeresen megvalósult, azonban az online tárgyalások nyilvánossága még mindig nem épült be a bírósági eljárások rendszerébe. A program megvalósítását 2018-ban részben leállították, mivel a digitális tárgyalások megvalósításához szükséges infrastruktúra még nem állt rendelkezésre.

A digitális átállás folyamatát Hollandiában is jelentősen felgyorsította a koronavírus-járvány, amelynek következtében sürgősségi jogalkotási lépésekre volt szükség. A pandémia idején elfogadott átmeneti törvényi szabályozás megteremtette a jogalapot arra, hogy a polgári, büntető-, valamint közigazgatási perekben a tárgyalásokat videokapcsolat segítségével folytassák le.³⁰

Ebben az időszakban a bírói gyakorlatra hárult a feladat, hogy a tisztességes eljárás elvének sérelme nélkül biztosítsák a nyilvánosságot az online térben is. A bíróságok különböző technikai megoldásokat alkalmaztak: egyes esetekben nyilvános linken elérhető élő közvetítést (livestream), máshol regisztrációhoz kötött digitális hozzáférést vagy utólagosan közzétett, anonimizált felvételeket biztosítottak, ám egységes eljárásrend nem alakult ki.

A veszélyhelyzeti jogszabály 2022-es hatályvesztése óta a holland jogrendszerben hiányzik az online hallgatóság részvételét általános jelleggel garantáló, egységes törvényi szintű szabályozás. Bár a felek és tanúk távmeghallgatása továbbra is lehetséges, a hallgatóság

²⁹ KEI-program – Dutch Judiciary (Rechtspraak). Elérhető: <https://www.rechtspraak.nl> (letöltés ideje: 2025.11.27.).

³⁰ *Tijdelijke wet COVID-19 Justitie en Veiligheid* (2020).

digitális részvétele nem automatikus jog, hanem nagymértékben a bíróság egyedi mérlegelésétől függ.

A holland Igazságügyi Tanács állásfoglalásaiban kiemelt figyelmet fordít az adatvédelmi kockázatokra³¹, különös tekintettel a képmás és a hangfelvételek védelmére, valamint az anonimizálás technikai nehézségeire. A szakmai álláspontok szerint a digitális nyilvánosság kiterjesztése érzékeny terület, amely komoly aggályokat vet fel az eljárásban résztvevők személyiségi jogainak védelme terén.

Jelenleg is élénk jogelméleti vita zajlik az országban arról, hogy az internetes élő közvetítés önmagában képes-e kielégíteni az Emberi Jogok Európai Bírósága által megkövetelt nyilvános tárgyalás kritériumait. A holland megközelítés ezért – ellentétben a magyar 2026-os reformmal – jóval tartózkodóbb, és nem biztosít alanyi jogot a regisztráció útján történő online részvételre.

7. Az EJEB gyakorlata

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint a nyilvános tárgyaláshoz való jog az Egyezmény 6. cikkének egyik alapvető garanciája³², amely elsősorban az igazságszolgáltatás átláthatóságát és a közbizalom fenntartását szolgálja. A Bíróság következetesen hangsúlyozza, hogy a nyilvánosság nem öncélú, hanem funkcionális követelmény, amelynek tartalma az eljárás egészének vizsgálata alapján ítéhető meg.

Az EJEB gyakorlata szerint a nyilvánosság elve nem feltétlenül követeli meg a felek vagy a közönség fizikai jelenlétét a tárgyalóteremben. Az olyan ügyekben, mint az *Axen kontra Németország* vagy a *Pretto és mások kontra Olaszország*, a Bíróság elfogadta, hogy bizonyos eljárási szakaszok zárt formában, illetve tárgyalás tartása nélkül kerüljenek lefolytatásra³³, amennyiben az eljárás egészében véve megfelel a tisztességes eljárás követelményének.

A Bíróság arra is rámutatott, hogy a nyilvánosság korlátozása kizárólag kivételes körülmények között igazolható, és minden esetben szigorú szükségességi és arányossági vizsgálatot igényel. A *Riepan kontra Ausztria* ügyben az EJEB hangsúlyozta, hogy a nyilvános tárgyalás elmaradása csak akkor elfogadható, ha azt nyomós közérdek indokolja³⁴, és a korlátozás nem üresíti ki a garancia lényeges tartalmát.

A digitális eszközök alkalmazásával kapcsolatban az EJEB eddigi gyakorlata még viszonylag szűk körű, azonban az ítéletekből kirajzolódik az a szemlélet, amely szerint az új technológiák önmagukban nem ellentétesek az Egyezményvel. A Bíróság elsősorban azt vizsgálja, hogy az alkalmazott megoldások biztosítják-e a felek hatékony részvételét, a nyilvánosság érdemi hozzáférését, valamint a visszaélések elleni megfelelő garanciákat.

E szempontok figyelembevételével az online hallgatóság intézménye elvileg összeegyeztethető az Egyezmény 6. cikkében foglalt követelményekkel. Az EJEB gyakorlata arra is figyelmeztet, hogy a technológiai megoldások nem vezethetnek a nyilvánosság formálissá válásához. Amennyiben a hozzáférés technikai vagy jogi akadályokba ütközik, fennáll a veszélye annak, hogy a nyilvános tárgyaláshoz való jog tényleges tartalma sérül.

---

³¹ Dutch Data Protection Authority (Autoriteit Persoonsgegevens): *Guidelines on Digital Court Data*. <https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/en/themes/police-and-judicial-authorities/police-special-investigation-services-and-judicial-authorities/use-of-personal-data-by-the-judicial-authorities> (letöltés ideje: 2025.12.25.)

³² Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (EJEE) 6. cikk (1) bekezdés.

³³ *Pretto and Others v. Italy*, no. 7984/77, 1983. december 8.

³⁴ *Riepan v. Austria*, no. 35115/97, 2000. november 14.

Az EJEJ esetjoga ezért fontos értelmezési keretet biztosít a magyar szabályozás alkalmazásához. A nemzeti bíróságok számára iránymutatásként szolgálhat abban, hogy az online nyilvánosság gyakorlati megvalósítása során miként kell egyensúlyt teremteni a hatékonyság, az alapjogvédelem és a tisztességes eljárás követelményei között.

8. Kritikai értékelés

A 2026. január 1-jétől hatályos szabályozás kétségtelenül jelentős előrelépést jelent a magyar polgári eljárásjog modernizációjában szempontjából. Az online hallgatóság intézményének bevezetése reagál a digitalizáció kihívásaira, és arra törekszik, hogy a nyilvános tárgyalás elve a technológiai változások közepette is megőrizze relevanciáját. A szabályozás pozitívuma, hogy nem ad hoc megoldásokra épít, hanem törvényi szinten igyekszik keretet adni az online nyilvánosság gyakorlásának.

Ugyanakkor kritikai szempontból megjegyzendő, hogy az online nyilvánosság tényleges hozzáférhetősége nem feltétlenül biztosított minden társadalmi csoport számára. A digitális eszközökhöz és megfelelő internetkapcsolathoz való hozzáférés hiánya a nyilvánosság új formáját egyesek számára elérhetetlenné teheti, ami a nyilvános tárgyaláshoz való jog egyenlő gyakorlásának kérdését veti fel.³⁵ E körülmény különösen az idősebb vagy digitálisan hátrányos helyzetű személyek esetében lehet releváns.

További problémát jelenthet az online hallgatóság passzív jellege. A hagyományos tárgyalótermi nyilvánossággal szemben az online közönség jelenléte kevésbé érzékelhető az eljárás résztvevői számára, ami felveti a kérdést, hogy a nyilvánosság kontrollfunkciója mennyiben érvényesül ténylegesen. A digitális jelenlét ugyanis könnyen formálissá válhat, ha az eljárás átláthatósága csupán technikai értelemben biztosított.

Kritikai megközelítésben vizsgálendő az is, hogy a jelenlegi szabályozás mennyire részletezi az online nyilvánosság gyakorlati lebonyolítását. A túlzottan keretszabály jellegű rendelkezések az egységes jogalkalmazás rovására mehetnek, míg a túl részletes normák a technológiai fejlődéshez való alkalmazkodást nehezíthetik. A megfelelő egyensúly megtalálása ezért a jogalkalmazás során kiemelt jelentőséggel bír.

Végül hangsúlyozandó, hogy az online nyilvánosság hosszú távú sikeressége nagymértékben függ a bíróságok technikai felkészültségétől³⁶ és a bírói gyakorlat alakulásától. Az informatikai infrastruktúra fejlesztése, valamint a bírák és bírósági dolgozók képzése nélkül fennáll annak veszélye, hogy az új intézmény nem tölti be a hozzá fűzött alkotmányos és társadalmi funkciókat.

9. Záró gondolatok

A tanulmány rámutatott arra, hogy a tárgyalás nyilvánosságának elve a digitális korszakban nem veszít jelentőségéből, ugyanakkor tartalma és érvényesülési módja szükségszerűen átalakul. Az online hallgatóság intézményének bevezetése jelzi, hogy a jogalkotó felismerte: a

---

³⁵ CEPEJ: *Toolkit for the Use of Videoconferencing in Judicial Proceedings*. Council of Europe, Strasbourg, 2021.; <https://edoc.coe.int/en/efficiency-of-justice/10706-guidelines-on-videoconferencing-in-judicial-proceedings.html> (letöltés ideje: 2025.12.27.)

³⁶ European Commission: *Digital Justice Strategy 2030*. Elérhető: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/digitalisation-justice/communication-digitaljustice2030_en (letöltés ideje: 2025.11.20.).

nyilvánosság hagyományos, kizárólag fizikai jelenlétre épülő modellje önmagában már nem képes betölteni alkotmányos funkcióját. A szabályozás elvi hozadéka vitathatatlan, hiszen az online hozzáférés lehetősége szélesebb társadalmi rétegek számára teszi követhetővé a bírósági eljárásokat, ami hosszú távon hozzájárulhat az igazságszolgáltatás átláthatóságának növeléséhez.

Ugyanakkor a nemzetközi kitekintés és a hazai előzmények vizsgálata során világossá vált, hogy a jogintézmény sikere nem a jogszabály szövegén, hanem annak végrehajtásán múlik. A külföldi példák – különösen a német és holland óvatosság – arra intenek, hogy a digitalizáció nem lehet öncélú, és nem előzheti meg a garanciális feltételek teljes körű biztosítását.

Álláspontom szerint a magyar szabályozás jelenlegi formájában a „szekér a lovak elé került”. Bár a Pp. módosítása megteremti a normatív kereteket, a hazai bírósági szervezetrendszer jelenlegi infrastrukturális állapota véleményem szerint még nem alkalmas az online nyilvánosság zökkenőmentes és biztonságos működtetésére. A technikai feltételek – a sáv szélesség, a hardveres eszközpark és a kiberbiztonsági védvonalak – országos szinten egyenetlenek. Fennáll a veszélye annak, hogy míg a központi régióban vagy a nagyobb törvényszékeken a jogintézmény működőképes lesz, addig a kisebb járásbíróságokon technikai akadályokba ütközik majd a joggyakorlás. Ez pedig nem csupán technikai bosszúságot jelent, hanem közvetlenül veszélyezteti a jogegyenlőség elvét és a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését.

Meglátásom szerint a jogalkotónak és az igazgatásért felelős szerveknek a törvény hatálybalépéséig hátralévő időben nem a jogszabályi környezet további finomítására, hanem egy átfogó, országos szintű infrastrukturális fejlesztési programra kellene helyezniük a hangsúlyt. Amíg nem garantálható, hogy egy vidéki tárgyalóteremben ugyanolyan kép- és hangminőségben, valamint adatbiztonsági garanciák mellett biztosítható az online részvétel, mint a fővárosban, addig a szabályozás a gyakorlatban diszfunkcionális maradhat.

Végső következtetésem tehát az, hogy a 2026-os reform iránya helyes, de az ütemezése kockázatos. A tárgyalás online nyilvánossága csak akkor válhat valódi, élő jogintézménnyé a puszta technikai lehetőség helyett, ha a jogalkotó a normatív kötelezés mellé azonnal odarendeli a szükséges erőforrásokat és a stabil technológiai háttérrel. Ennek hiányában az online hallgatóság intézménye könnyen a „papírformájú” digitalizáció csapdájába eshet, ahol a jog létezik, de a gyakorlati érvényesíthetősége esetleges marad.